ئامانجی هونەر هوشیارکردنەوەی مرۆڤە*(گەعدە) جنسێکی غەریب لەناو هونەردا -2-… نەبەز گۆران *

_2_

بەر لەهەمووشتێك بروای تەواوم بەوە هەیە، لەناو (گەعدە)ی گۆرانی و شیعری شاشەیدا، هیچ هوشیارییەکی نوێ بوونی نییە، ئەو هوشیارییەی هەیە(گەرناوی هوشیاری بێت) نەریتییە و بە زمانێکی شەعبی دور لە زمانی نووسین و بیرکردنەوە خەریکی فراوانکردنی فەزایەکی ناجۆرە، لەهەردووکیاندا چ گۆرانییەکان چ شیعرەکان تروسکایەك نابینرێت تا دەرکبکەیت لە رێگەی ئەم مۆدێلە کرچوکاڵەوە دونیابینی بەرھەمبێت. بۆنمونە: ئیشی (گەعەدە)ی گۆرانی لەگەڵ هوشیاریدا نییە، لەگەڵ دەرکەهەستەکییەکاندا نییە، لەگەڵ گۆڕینی دونیابینیدا نییە، لەگەڵ شانوملدایە. هەرچۆن شانومل تەشەنوج دەکات و سەنتەری_مەساجەکان_ ئەم شانوملە نەرمدەکەنەوە، لە ئێستادا ئیشی (گەعدە) شوێنی ئەو سەنتەری_ مەساجانەی_ گرتووەتەوە. ئەو دۆخەی (گەعدە) دورستیدەکات دۆخێکە شانومل دەهێنێتە جوڵە و لە تەشەنوج بوون رزگاری دەکات.

بەهەمان شێوە دۆخێکە لەناو خۆلەبیرکردنێکی کاتی، مر□ق پ□ویستی بەوەیە ریتمێك هەبێت بیجوڵێنێت، ئەو ریتمە کەمتر لەناو هونەرێکدا بارگاوی بە ئەندێشە بوونی هەیە و هونەر نایەوێت مامەڵە لەگەڵ بەجوڵەخستنی شانوملدا بکات، بە پێچەوانەوە هونەر گوێگر ناچاردەکات بیربکاتەوە، ناچاریدەکات جۆرێکی دیکە ژیان و بوونی ببینێت و، دەسکاری دونیابینیەکەی دەکات نەك شانوملی. هەندێکجار هونەر رابردوو دەگەیەنێت بە ئێستا و ئێستا دەکاتە شوێنێك بۆ بیرکردنەوە لە ئایندە. (گەعدە) کێشەی لەگەڵ ئەم جۆرە لە بیرکردنەوە نییە و، خۆشی سەرقال□ناکات بە گەڕان بەشوێن پرسیارەکان و بەرھەمھێنانی دیگای نوێ، هیچ کات پێویستی بە بیرکردنەوە نییە. ئەو وەك ریتمێکی خێرا دەیەوێت لە دۆخێکی شاددا، گوێگرەکان والێبکات زۆرترین شانوملیان بجوڵێنن. بەڵام ئەم ریتمە لە بنەمادا بەرھەمی (گەعدە)نییە، و ریتمەکان لەناو هونەری میللیدا هەن و

(گەعدەچی) دەت خۆی دەکات بەخاوەنییان و لەرەگەی شیعری لاوازەوە، چ ریتمەکە دەشێوێنێت، چ هونەرە میللییەکە. دونیای (گەعدە) دونیایەکە خاڵی لەبیرکردنەوە و خاڵی لە خەمی گەورە، دونیایەکە لە ناو بازنەی شادییدا ئەرکی بە جوڵەخستنە، نەك هیچ کردەیەکی دیکە.

” هونەرمەندانی رابردوو، لەبواری روانگە و جیهانبینینی، ئاراستەو بەیانکردندا، لەژێرکاریگەری کۆمەڵێکدابوون. جۆرج لۆکاچ.” ئەم دیدە بۆ هونەری میللی زۆر دورستە. هونەری میللی لەچوارچێوەیەکی دیاریکراودا خولدەخواتەوە. ئەم چوارچێوە دیاریکراوە تەنها وێنای ئەو دیاردە و کردە کۆمەڵایەتییانە دەکات، کە هونەرمەندی میللی توانای بینینیانی هەیە، لە دەرەوەی بینینە گشتی و ئاساییەکە، هونەرمەندی میللی بینینی دیکەمان ناخاتە بەرچاو. گەرچی زۆرجار هونەرمەندی میللی لەگەڵ شیعری راستەقینە و شیعری ئاست بەرزدا مامەڵەدەکات، بەڵام بینینەکەی خۆی و هوشیارییەکەی خۆی هەر لە دۆخە میللییەکەدایە. بۆ نمونە: (سەید محەمەدی سەفایی، یان میدیا حسەن و بەشێك لەکارەکانی عەینەدین… هتد” بە گوێگرتن لە بەرهەمەکانیان، ئەو میللی بوونە دەدۆزینەوە لەناو هونەرەکەدا خۆی نما دەکات. ئێمە دەتوانین بەم جۆرە لە هونەرمەند بڵێین: هونەرمەندی میللی، کە خەمەکانی زۆر خەمی دیارن، دیدگاکانی بۆ جیهان زۆر سنووردارن، نایەوێت لە گۆشەی ماڵێك، یان دانیشتنێك پرسیاری زۆر قورس لە بوون و لە دونیا بکات و، جیهانبینییەکی نوێ بەیانبکات بە شوێنی جیهانە کۆنەکە، لەبری ئەمە لە رەگەی ئاواز و شیعری کلاسیك و فۆلکلۆرەوە، سەرقاڵی جۆرێك لە هونەرە، ئەم هونەرە زیاتر لە دانیشتنە تایبەتی و خێزانییەکان دێتە دەرەوە و، خەمەکانی و پرسیارەکانیش لەو چوارچێوەیەدان.

بەڵام لەناو ئەم هونەری میللییەدا شیعر قورسایی خۆی هەیە، ئاواز قورسایی خۆی هەیە، مامەڵەکردن لەگەڵ گۆرانییدا، تەنها مامەڵەیەکی ئاسایی نییە و، مامەڵەیەك نییە نەتوانین وەك هونەری میللی لێی بڕوانین، دەرککردن بە چێژی گوێگر لەم هونەرەدا شوێنی خۆی هەیە، پاشان خاڵی نییە لە جوانیناسی. هەرگیز داواش لەم جۆرە لە هونەرناکەین بێت دونیامان بۆبگۆڕێت، ناوەکەی خۆی_میللی_بوونەکە، ناوەکە لە شوێنێکی دیاریکراودا دەتوانێت تەماهی لەگەڵ گوێگری خۆی بکات و ئەو بەپرسیارییەتییە گەورەی دەخرێتە سەر هونەری راستەقینە، ناخرێتە سەر هونەری میللی. گەرچی لە چەندین وێستگەی هونەری میللی ئەمەدا، چ لەرووی ئاوازە، چ لەرووی شیعرەوە، توانیویەتی کۆمەڵێك کۆتوبەند بشکێنێت و تەنانەت چێژ و بینینی

سنووردارى نوێش ب□ر□مبهێنێت، بەڵام چونكە روئياييەكى نوێى بۆ خۆى و دونيا نييە، لەشوێنەكەى خۆى ماوەتەوە و تەجاوزى شوێنەكەى خۆى نەكردوە. ئەمە تايپە ناكرێتە دەرەوەى هونەر و هونەرێكە لە ميللى بووندا خۆى دووبارە دەكاتەوە.
بەڵام ناهوشيارى ئەوەيە، بە (گەعدە) بڵێيت: هونەرى ميللى.

لەكاتێكدا ئەم ناهونەرە، سەرقاڵى پياهەڵدانە. پياهەڵدان بە خۆى، بە ئەويترى ميوان، بە سيستەمى دەسەڵات و كەسە باڵادەستەكاندا، پياهەڵدان بە گرێكانى پياوسالارى، پياهەڵدان بە هەرشتێكدا يارمەتييەكى (گەعدەچى) بدات. ئاستى نزمى بەند و شيعر، لە شوێنێكدايە هەرگيز شيعرى فۆلكلۆر و ميللى ئامادەنييە لەو ئاستە نزمەدا خۆى دەرخات. ئەوە تەنها (گەعدە)يە لەو ئاستە نزمەيشيعردا بەند ريزدەكات و هەندێكجار دەچێتە دۆخى سوكايەتى و جنێودان بەيەكترى. كە بۆخۆى ئەم ئاستەى بەند ئاماژەيەكى گرنگە بۆ ناسينى ئاستى فەزاكە، كە فەزايەكى شێواوى سايكۆلۆژييە. بەشێكى زۆرى ئاوازەكانيش، ئەو ئاوازانەن لاى هونەرمەندانى ميللى وتراون، ئەمان ئەمرۆ بە ئامێرى مۆدێرن كەمێك دەسكارياندەكەن و تێكەڵ بە بەند و شيعرى ئاست نزم دەيانڵێنەوە، جيهانێك دەخولقێنن جيهانەكە تەنها لە هونەردا بوونى نييە و ناشكرێت هەرگيز ئەمە وەك هونەر ناوبهێنێت، بە پێچەوانەوە هيچ كات لە مێژووى كوردا هێندەى ئەم چەند ساڵە لەرێگەى (گەعدە)ى گۆڕان و شيعرى شاشەييەوە، بێحورمەتى بە هونەر نەكراوە، ئيتر هونەرى گۆرانى بێت يان شيعر. " گەر هونەر نەتوانێت وەڵامى پرسى ماناى خۆى و دۆخەكە بداتەوە، هى كەسانێكە ئاستى سەليقە و هوشياريان نزمە .گەر هونەر تەنها خەريكى پياهەڵدان و فريودانبێت، هى كەسانێكە تواناى ئەندێشەيان داڕزاوە. چرنيشۆفسكى." ئەم ديدگايە بكەينە دەروازي□ك، لەناو ئەم ديدگايەدا ئەو ناهونەرە دەبينين ئەمڕۆ لەژێر دەماكى ميللى بووندا خەريكى ئەو تێگەيشتنەيە (چرنيشۆفسكى) باسيدەكات. لەناو (گەعدە) دا بۆ هونەر ناگەڕێم، بۆ نا سەليقەى و ناهوشيارى دەرهەق بە هونەر دەگەڕێم، بۆ وێناكردنى دونيايەكى نوێ ناگەڕێم، بۆدۆخە سايكۆلۆژيە دەگەرێم دونياى لێبووە بە خۆ راوەشاندن و دونياى لێبوو□ بە پياهەڵدان.

بۆ بەرگرى و ب□ر□مهێنانى كارەكتەرى بەرگريكار ناگەڕێم، بۆ خەمى گشتى ناگەڕێم، تەنها بۆ ئەو ئاستە شەعبييەى زمان دەگەڕێم ئەم فەزا سايكۆلۆژييەى پێ هونەرە! بەهەمان شێوەش لە (گەعدەى) شيعرى شاشەيدا، بۆ زمانى نوێ، بۆ وێناكردنى نوێ، بۆ ئەو رووبەرە

فراوانە ناگەڕێم شیعرتێیدا نیشتەجێیە و کێشەی لەگەڵ سیستەمدا هەیە و، کێشەی لەگەڵ زمانی شەعبی هەیە و، کێشەی لەگەڵ دونیای کۆن هەیە و خۆی بە خەمە گەورەکانەوە سەرقال□د□کات. لەهەردوو (گەعدە)کەدا گەڕانەکەی من بۆ ئەو دیوە دارزییەوەی نەبوونی هوشیاری و نەبوونی هونەرە. بۆ ئەو تێگەیشتنە باوەیە کە هێشتا ئەرکی هونەر و رووبەری هونەر ناناسێت، بۆ ئەو زمانە شەعبییەیە هەر لەخۆیەوە ناو لە شتەکان دەنێت. بۆ ئەو ئاستە دابەزیوەی شیعرە، کۆمەڵێک بێئاگا لە شیعر، تەنها لەبەر ئەوەی بچنە بەرنامەیەك و پێشکەشکارەکە وەك بوکەڵە هەڵیانسورێنێت و غرورێك لە شاعیربووندا نەهێڵێت، لەرێگەی کۆمەڵێك وشەی نەریتییەوە، لەرێگەی دونیابینیە سنووردارەکەی خۆیانەوە، لەرێگەی بێئاگایان بۆ دەق و شیعر و تێگەیشتن لە رووبەری شیعر، خەریکی بچووککردنەوە و لاوازکردنی خۆیان و شیعرن. خەریکی خزمەتکردن بەو نەریتە باوانەی شیعر کێشەی گەورەی لەگەڵیان هەیە. خەریکی بە کاڵاکردنی خۆیان و شیعر و هونەرن، کە شیعر هەرگیز لەگەڵ بەکاڵابووندا یەکناگرێتەوە. هەرچۆن سیستەمی سەرمایەداری ئارەزوییەتی هەمووشتێك بکات بەکاڵا، ئەمرۆ لەناو ک□م□گ□کەی ئێمە لەرێگەی کۆمەڵێك رۆحی دارزیوی ناهوشیارەوە، هونەر و شیعر، پێکەوە بوون بە کاڵایەك لەناو شاشەکانەوە وەك نمایشکارێکی بەتاڵ خۆیان نامایشدەکەن. هەر دەرکەوتنێکی ئەم ناهوشیارییە گورزێکی کوشندەیە لە هونەری گۆرانی و هونەری شیعر.

ئەم خۆنمایشکردنە بۆ لاواز پیشاندانی خۆت، بۆ ستایشکردنی ئەویتر، بۆ خۆ بەسۆزدار پیشاندان، بۆ بە بەندکردنی شیعر، ئیشی ئەوانەیە نە رووبەری شیعر دەناسن، نە رووبەری هونەر، ئیشی ئەوانەیە تەنانەت خۆشیان ناناسن و لەرێگەی لاوازو بچوك پیشاندانی خۆیان بۆ ئەوی_کچ_ یان ئەوی_پیاو_ بێحورمەتی بە شیعر و هونەرەوە دەکەن. میدیای لاواز و بەکاڵاکردنی ماناکانیش، فەزای (گەعدەیی) بۆ هەردووکیان رێکدەخات و، لەو فەزایەدا پێکەوە لە جیهانێکی نمایشی زۆر کۆمیدیی و بێمانادا،(کەهەموویان لەیەك ئاستی ناهوشیاریدان) هەم شیعر وێراندەکرێت و لە ئەرکە راستەقینەکەی خۆی دوردەخرێتەوە، هەم هونەر وێراندەکرێت و دەکرێت بە بەند و پیاهەڵدان. (جۆرج لۆکاچ) دەڵێت: " ئەم بازارە بۆ چێژ دەگەڕێت." بێگومان بازاری چێژەکانە، شاشەکان و میدیای بەکاڵابوو، نایەوێت بۆ دەقی زیندو هونەر بگەڕێت، چونکە دەقی زیندوی شیعر کێشەی لەگەڵ ئەو بەبازارکردنی چێژانەدا هەیە، کێشەی لەگەڵ خودی سیستەمەکە و میدیاکە هەیە، کێشەی لەگەڵ بەکاڵاکردندا هەیە، لە شوێنی ئەمە

میدیای بە بازارکەر، دەگەڕێت لەناو رووبەرە گەورەکەی ئەدەب و هونەردا کەسێکی پێرازی نابێت بیخاتە بازارەکەی خۆیەوە، لە دەرەوەی ئەمە کۆمەڵێك پەراوێزخراو هەن، ئاستی تێگەیشتنیان بە هونەر و بە شیعر، هێشتا لە ئاستی هەست و نەستدایە و، هێشتا لە ئاستی خۆش و ناخۆشیدایە وەك ئاستی کەسێکی دور لە هونەر و دەقە، وەك ئاستی کەسێك هێشتا دەق بەچێژ و بەسەلیقەیی خۆی هەڵسەنگێنێت، ئەوانە دەهێنێتە سەر شانۆ و ناویی شاعیر و هونەرمەندیان لێدەنێت و بازارەکەی خۆی گەرمدەکات و، لەرێگەی دارزینی شیعر و هونەرەوە، کۆمەڵێك چێژی کاتی دروستدەکات ئەم چێژەکاتیانە هەم شانومل دەجوڵێنن، هەم دونیای شیعر کورتدەکەنەوە بە هەست و نەستی نێوان دوو کەس، کە ئەمەش دەردە دەڵێ نەك شیعر. لە پاڵ ئەمەدا ئیدی رووبەری شیعر بە پێی ئاستی ئەم میدیا بەکاڵاکەرە دەگەڕێت بە رووبەری خۆشی و چێژ و زمانێکی شەعبی کە بەرهەمەکەی تەنها ئەمەیە: بیرنەکردنەوە.

لێردا بە شێوەیەکی کورت جیاوازییەکانی نێوان: شیعر و شیعری گەعدەی شانۆ، هونەر و هونەری میللی و گەعدە دەخەینە روو.
یەکەم: رووبەری شیعر رووبەرێکی رامنەکراوە، رووبەرێکە جیاواز لە رووبەری دەسەڵات و نەریت و دیدگا باوەکان. رووبەرێکە جگەلەوەی کێشەی لەگەڵ کۆی شتەکانی دەرەوەی خۆی هەیە و، ئیشەدەکات بە سەرلەنوێ مانادان و بەرهەمهێنانەوەی دونیای نوێ و مانای نوێ، کێشەشی لەگەڵ خودی خۆیدا هەیە. کێشەی لەگەڵ ناو لەنانە نەریتییەکانە، کێشەی لەگەڵ حەقیقەتی باودایە و لەناو هیچ رووبەرێکی کۆنترۆڵکراودا شوێنی نابێتەوە و هەرەمی سەربەخۆی ئازادی خۆی هەیە. ئەم رووبەرە بە زمانی شەعبی و نەریتی ناتوانێت تەئویلی خۆی بکات و لە دۆخی بەرگریکردندا بێت. رووبەری شیعر رووبەرێك نییە بتوانێت لەگەڵ سیستەمدا تێکەڵبکرێت و رووبەرێکی شۆرشگێرانەی بەرگریکارانەیە. نایەوێت بەوجۆرە دونیا بیینی، ئەوانی تر دەیبینن، نایەوێت بەو جۆرە وێنابکات ئەویتر وێنادەکات، ناشیەوێت ئەو زمانە بکاتە دەربڕی خۆی، وزەیەکی تێدانییە بە بەرهەمهێنان. لە هەموو حاڵەتێکدا رووبەری شیعر، هێندە فرە رەهەند و ئاڵۆزە هەرگیز لەو ئاستەدا نییە، لەرێگەی کۆمەڵێك نائاگاوە لە شاشەکانەوە دەکرێت بە کۆمیدیا و شادی و خۆ زەلیلکردن لەبەر بەزەیی پێهاتنەوە. هەرگیز ئەو غرورەی لە شاعیردا هەیە، لەو ئاستە لاوازەدا نییە، هەوڵدات خۆی بچوك بکاتەوە تا ئەویتری بینەر و بیسەر لەرێگەی بەزەییەوە لەدەوری کۆببنەوە. غروری شاعیر غرورێکە کێشەی لەگەڵ هەموو خۆ بچوککردنەوە و خۆلاوازکردنەکە، غرورێکە وەك

مەحوی دەڵێت: " لەگەڵ دەستی مەلا، رێناکەوێت زوناری زوڵفی یار."
بێگومان هەرگیز ئەو غرورەی شیعر لەگەڵ ئەم دونیا نمایشی و خۆ زەلیلپیشاندانەدا رێناکەوێت، هەرچۆن حەڵقەی زوڵفی یار دژی نەریتەکانە و لەگەڵ مەلادا رێناکەوێت، شیعریش هەمان ئەرکی دەکەوێتە سەرشان و لەگەڵ ئەم مۆدێلە بەتاڵە رێناکەوێت.

دووهەم: شیعری گەعدەیی ناو شاشەکان، شیعر نییە، بەندە لە فۆرمێکی تردا. زمانەکەی شەعبی و ساکارە، قوڵبوونەوەیەك تێیدا بوونی نییە. ئەوەی خۆی تێدا دەبینێتەوە بێگومان نازانێت رووبەری شیعر چییە. کێشەی لەگەڵ ئەو شتانەدا نییە نەبینراون، تەنها کێشەی لەگەڵ دڵی خۆی و ئەوی بەرامبەری هەیە. هەموو دەردەدڵێکی لێد□ بێتە شیعر، بەردەوام خەریکی خۆبچوککردنەوە و نەمانی غرورییەتی، رێك پێچەوانەی شاعیری راستەقینە. دەچێتە هەموو شوێنێك بۆ ئەوەی وەك کاڵایەکی دارزیوی ج□□ی بەزەیی خۆی پیشانبدات. نە زمان بەرهەم دەهێنێت، نە روانینی نوێ، ئیشی ئەو ئەوەیە خۆی ناسك بکاتەوە، بۆ ئەوەی دڵی کەسێك لەخۆی رازی بکات، بەشێکی زۆریشیان گرێی ئەویتر ناسینیان هەیە و دەیانەوێت لە رێگەی بەکاڵاکردنی خۆیان و شیعرەوە، ئەو گرێیە پ□ بکەنەوە.
سێهەم: هونەری میللی، لەناو خۆیدا کۆمەڵێك پرسیاری دیاریکراو هەڵدەگرێت. ئەم هونەرە مامەڵە لەگەڵ شیعری کلاسیك و فۆلکلۆر دەکات، هەردوو تایپەکەی شیعر ئاستێکی بەرزیان هەیە، بەتایبەت شیعری کلاسیك. هونەرەکە خەمی گۆڕینی دونیای تێدانییە، بەڵکو لەناو خەمە سنووردارەکانی خۆیدا، خۆی دووبارە دەکاتەوە و تەنها دەست بۆ ئەو رووبەرە دەبات رووبەری خۆیەتی. هونەرێکە لە دوو شوێندا ئیشدەکات، بەشێکی برینی کۆمەڵایەتیی و بەچیرۆککردنی بیرنەکانە، بەشێکی شادی بەرهەمهێنانە. لەهەردوو بەشەکەدا ئامادەنییە ئاستی ئاواز و ئاستی شیعر دابەزێنێت و بەتاڵی بکاتەوە لە مانا.

چوارەم: (گەعدە) هونەر نییە، جنسێکی غەریبی سەردەمی دۆخی سایکۆلۆژییە خۆی خزاندوتە ناو رووبەری هونەر. مۆدێلێکە لەکاتی بەرخۆریدا دروستبووە. ئەو چینەی پەرەیان بەم مۆدێلەدا، چینێکی تازە پیاهەڵکەوتووبوون، هەستیان بە ونبوون دەکرد و کێشەکەیان زیاتر سایکۆلۆژییە نەك خەمی هونەریی. ئەم چینە پێویستیان بەشوێنێك بوو ناویان بهه□نێت، ستایشیان بکات، پیایاندا هەڵبدات، لەناو هونەر و شیعر و مۆسیقا و وێنەکێشاندا، نەیانتوانی ئەو درزە بدۆزنەوە ئەم دۆخە سایکلۆژییەیان بۆ پ□ بکاتەوە. بۆیە(گەعدەچی)یان لە دەوری خۆیان کۆکردەوە و لەرێگەی ئەمانەوە درزە سایکۆلۆژییەکەی

خیان پکردو. تنها ناسینی دخی سایکلژی تاك و چینك دتوانت ب تواوتی ئم (گعد)ی بناست.

ن پرسیارك نگومانك ن شیعرك لناو (گعد)دا بوونی نیی، ئوی هی هنانی ئاوازی میللی و ئاوازی رسمیی، ب ناو دونیایکی سایکلژی. (گعدچی) ل چرکیکدا ستایشی دسات، ستایشی بکوژ، ستایشی هونرمندی راستقین، ستایش خی، ستایشی یار، … هتد دکات. ئو هونر ناکات تا لخی بپرست هونر چیی و ئرکی چیی. ئو ریتمکی ورگیراو ب بندی ستایشکرو دت وحقی ئو فوزایی دروستیکردو وردگرت. ستایشکردن یکک ل ئرک گورکانی (گعد) ستایشیش لناو فزایکدا دروستدبت لروی سایکلژییو شواو و پیوستی ب چارسر. ئشت دخك بت پشو ئو دخ سایکلژیی ب (گعد)ش چار نبت و بشون بازارکی دیک و فزایکی دیکدا بگت. (گعد) چی هیچکات ئیشی ببیرکردنو نیی لناو رووبری هونردا، ئیشی تنها بوی لو فزا سایکلژییدا ل پیاهدانکانی نکوت و لرگی ئم فزایو، بشك ل بوونی خی بدزتو ک ئو پی وای ئو بوون.

پنجم: هونری ئم، ل سرتاو تاکو ئستا. ل بست، هر، سیاچمان، دریی، لاوك، حیران، قتار و ئاویستی، سفر… هتد. لناو ئم هونردا شونك، ناوك بوونی نیی، ناوی (گعد)بت. ئم ناو نامی برهمی سردمی برخریی و شواوی سایکلژیی. ئم ناو دبت ل دروی هونر وك خی(گعد) لی بوانین و، ل چوارچوی خیدا ببینن هرگیز لناو هونردا بی نگین. هموو ئوانشی دبن گوگری ئم دخ سایکلژیی، لشونکدا هوشیاریان برزبتو و ئاستی بینینیان کامدبت، لم فزا ناجر دوردکونو و دگنو ب هونر. هودان ب خوندنوی (گعد) لناو رووبری هونر، جرک ل نناسینی هونر و ئرکی هونر. بی هیچ کات هی واناکین ل چوارچوی هونردا سیری ئم جنس غریب بکین و، مژووی هونری ئمش دیار و ناوکان و شونکان و تنانت ریتم و ئاوازکانیش دیارن.

ل تنیشت ئم فزا ناجری سایکلژییدا میدیای ب کاکر، میدیایك نیی لسر بنمای _پروردن، کلتوور، هوشیاری نو_ پایکانی خی داکوتیبت. میدیایکی نمایشکاری رواتیی، بینینی ب دونیا بینینکی ساکار، بینینك نیی بشون چمککاندا بگت و پرسیار و گومانی لا دروستبت. زمانیشی لو

ئاستەدا نییە بتوانێ تەئویلی هونەر و مۆسیقا و شیعری پێبکات، زمانی لەو ئاستە شۆعبییەکەدایە و پێویستی بەوەیە هاوئاستی خۆی بدۆزێتەوە، هاوئاستەکانیشی بێگومان ئەو نووسەر و شاعیر و هونەرمەندانە نین، لەپشت بەرهەمەکانییانەوە دونیایەکی دیکە ئامادەیی هەیە، ئەو (گەعدەچی)یانەی گۆرانی و بەند و شیعری لاوازن، دەیانهێنەت لەبازارەکەی خۆیدا لەژێر ناوی ترەوە نمایشەکی کاتییان پێدەکات و دەیکانکاتە کەرەستەی چێژەکی کاتی و چونکە غرورێك لە هیچکامیاندا بوونی نییە، میدیای بەکاڵاکەر وەك بوکەڵە هەڵیاندەسوڕێنێت و تا دەگاتە ئەوەی نمایشی کۆمیدیشان پێدەکات بۆ ئەوەی بینەرێك بهێننە پێکەنین. گەر لەراستیدا ئەمانە هونەرمەند و شاعیربن بۆ واتا راستەقینەکەی، هەرگیز ئەو بە غرورییە لەناو شاشەدا قبوڵناکەن و نابنە کەرستەی خۆبەکۆمیدیکردن لە پێناو زۆردەخەنەی بینەرێك. بەڵام چونکە هونەرێك لە ئەواندا نییە، ئیدی فەزاکەی خۆیان دەزیوێتەوە و پێکەوە دەبنە سەرکچی سەرشاشە.

“هونەر بەرەنگارییە، بەرەنگارییە بەرووی کۆیلایەتی، بەرووی مەرگ، بەرووی دزێوی و لەنگیدا. ژیل دۆلۆز” لەم ڕۆحە داڕزیو خۆ بۆ لاواز دانەرەدا، لەناو (گەعدە) و شیعری گەعدەی شاشەدا، هیچ بەرگرییەك لەو تایپە پەرگریانەی (دۆلۆز) دەیخاتە بەردەم هونەر بەدیناکرێت. بە پێچەوانەی ئەم بەرگریانەوە تەسلیم بوون، بە سیستەم، بە ئەویتر، بە نەریت، بە شەوەژیانی باو، بە خۆ زەلیل پیشاندان، بە خۆ کردن بە کۆمیدیا و بوکەڵەیی، ئەرکی ئەوانە و هەرێك لەم ئەرکانەش، پێچەوانەی ئەرکی هونەر و شیعرن. هەر لەبەر ئەم تەگەیشتانەیە ئەمە (گەعدە) بە جنسەکی غەریب دەزانین لەناو هونەرداو هەرگیز جەسارەتی ئەوە ناکەین ناوی بنەین هونەر، پاشان بەندبەژی شاشەیش لە ژێر ناوی شیعردا، بە بیئاگا دەزانین لەناو دونیای شیعر و ئەدەبدا و، وەك دیاردەیەك دێن و دەچن و کۆتایی بە نمایشەکەیان دێت، چونکە هیچ کامیان هونەر ناکەن تا بمێننەوە.

نەبەز گۆران

پەراوێز و سەرچاوەکان:

_* ناونیشانی ئەم وتارە، ناونیشانی وتارێکی(جەرج لەکاچ)ە.

_بۆ زیاتر لە بارەی هونەرەوە، بگەڕێوە بۆ:

جوانیناسی و هونەر، لای هیگڵ/ بلینسکی و جوانیناسی و کاریگەری

هیگڵ، گی پلانتی بونژور
ریالیزمی جوانیناسیانە، چرنیشوفسکی و هیگڵ، گی پلانتی بونژور
هونەری سەربەست یان رێنوێنیکراو، جۆرج لۆکاچ
ئامانجی هونەر هوشیارکردنەوەی مرۆڤە. جۆرج لۆکاچ
پرسەکانی رەخنەی ئەدەبی، ئانتۆنیۆ گرامشی، کتێبی کۆمەڵناسی و ئەدەب، وەرگێڕانی، هادی محەمەدی
مراقبت و شدن/ ژیل دلوز در گفتوگو با انتۆنی نگری.

ئایە سیاسەتی دروست کردنی حکوومەتی سەنترەڵ و بە هێز لە دوای کۆلۆنالیزم و سەردەمی گلۆبلازەیشن سەردەگرێ ؟

جەلال بەرزنجی
کەنەدا

زۆر کەس، لەوانەی خەریکی شەرۆڤەی سیاسین ، بە پشت بەستن بە سیاسەتی ، سەرۆکی ئەمەریکا ترمپ و سەرۆک وەزیرانی بەریتانیا تریزا و سەیر نەکردنی هەموو گۆشەکان و دەرئەنجامەکان، دەڵێن بەڵێ.
بەڵام، لە سەردەمی گلۆبلازیشن، کۆچی رۆژهەڵات، باشوور، ئەوروپای رۆژهەلات ، ئەمەریکای باشوور، گەورەبوونی شارەکان ، تێکەڵاو بوونی کلتوورەکا ن، کاڵ بوونەوەی کلتوری نەتەوەی باڵا دەست و بە هارمۆنی پێکەوە ژیانیانی پێشینە جیاوازاکان ، بەر بەستن، لە پێش ئەو جۆرە حکوومەتانە تاکو تا سەر بژین.

لە ئەنجامی ئەو سیاسەتەی ترمپ، بانگەشتە بە ئەمەریکای مەزن، کە مەبەستی(ئەمریکای سپی پێستاکانە) کۆمارییەکان، کە مافی مرۆڤ وفرەکلتوری لەبەر چاو دەگرن، کۆنگرێس (هاوس ئۆف ریپرێزێنتەتیفیان) دۆڕاند. ئەندامی کۆنگرێسی دیموکراتەکان (نانسی

پلوسی) بووە سەرۆکی ئەو پۆستە گرنگە. سەرۆک وەزیرانی بەریتانیا تریزەش بە هاتنەوە دەرەوە لە یەکیەتی ئەورووپا و خەونی بە هێز کردن و پاراستینی بەریتانیا، کورسیەکی زۆری دۆڕاند .ئوسترالیاش لەو ماوەیە، ناسەقامگیرە، لە ماوایەکی کورتدا چەند جار سەرۆکوەزیرانیان گۆڕاوە.
هەر چەندە عەراق ولاتەکی فرە کلتوریە، بەلام، لە میکانتزمی حکوومەتەکان، تا ئێستا ئەوە بەباشی لەبەر چاوناگیرێت و پیادە ناکرێت، هێشتا بەنی رەگەزپەرستی دێت، بەڵام رەنگە کاردانەوەی زیاد لە پێویستی سەرۆک وەزیرانی پێشوی عەراق،عەبادی لە سەر ریفراندەم، خەونی حکوومەتەکی مەرکەزی بەهێز، یەکێک بوون، لەو هۆکارانەی کەوا لە هەڵبژادنی ٢٠١٨ چەند کورسیەک لە دەست بدات و نەبێتەوە سەرۆک وەزیران.

لە لایەکی تر،لە ئەورپاو ئەمەریکا، لەبەر بەکار نەهێنانی حەبی سک نەبوون ، کەندەم منداڵدان بەستن و ئەو پارە زۆرەی حکومەت مانگانە دەیداتە دایک و باوکی منداڵان ،بۆ نموونە لە کەنەدا ئەو خێزانەی دوو منداڵی لە خوار هەژدە ساڵانی هەبێت ١٠٠٠ دۆلار مانگانە وەر دەگرێت. بۆ هەر منداڵێکی تریش ٥٠٠ دۆلاری ترخەرج دەکرێت. ئەو هۆکارانە وایان کردووە، لەدایک بوونی منداڵ نەک بە رێژەیەکی بەر چاو لە ناو خێزانی رەوەندی موسلمان دەبینرێت. بە پێچەوانەی ئەو دیاردەیە، تاقەت نەمانی رۆژئاوایەکان بە منداڵی زۆرو بە خێو کرنیان ، لەلایەکی تر گەشەکردنی حەزی هاورەگەزی، وای کردووە، پێشبینی دەکرێت، لە ئایندە رێژەی کۆچبەر و پەناهەندە لە رێژەی دانیشتوانی ئەسلی ئەو ولاتانە زیاتر بێت.بۆیە سەر گرتنی مۆدیلی ئەو جۆرە حکوومەتانە زەحمەتە.

تۆپی کریستاڵیی خاپوورستان لە بیلەبیلەی جادووگەرا … سێران

محەمەد

تەلیسمەکانیان بەتاڵ کردیەوە
جەنجەلوت!
بێنی ڕیحانەی کزرو
عەتراوی گوڵەباخەکان
لە شیعرێکا، وێنەی هاروت
*
مەرگی زۆران
ئەفسانەیی
بە بێ بەقا
ڕەشاو ڕژاو عەتر پژا
لە بەر پێی باڵندەی عەنقا
*
دیدگای نابین
لە تۆپی کریستاڵ نغرۆ
ڕەشتر ئەبن، بێ سپێنە
ئەو سینانەش وێرانەتر
بێ گلێنە
*
لە قەرەجەکانی بوخارستەوە
یا لە زێنی ئەلیزێوە
هەر کۆڵەوی ڕیتمەکانە
کێ دەزانێ
بۆ قەڵاتە خاپوورەکەی
ئەخناتونە بۆ سەرەکانە؟
*
تویتێك
کەوتە ئەودیوی تۆڕی نێت
نەبینراوە..
جریوە بوو یاخود ریتم؟
بێدەنگ نێژراو
گۆڕی بە عەنبەر تەنراوە..
□
□
□□□

بەبۆنەی چلەی دکتۆر جەمال نەبەز … د. جەواد مەلا

چۆن دکتۆر جەمال نەبەزم ناسی وچۆن خەباتم کرد لەگەلیدا بۆ ماوەی نیو سەدە
پاش ئامادەبوونم لە کۆنفرانسی حەوتەمی پارتی دیموکراتی کورد لە سوریا کە لەشاری عامودا سازکرا لە ساڵی 1968، بۆم دەرکەوت ئەو پارتە لە پرنسیبەکانی لایداوە، ودەستلەکارکێشانەوەی خۆم پێشکەش کرد لەگەڵ مام ئوسمان کە ئەویش بۆی دەرکەوتبوو ئەو پارتە کە دایمەزراندبوو وسەرۆکی بوو لایداوە لە پرنسیبەکانی.

پاش ئەوەی مام ئۆسمان ڕەتیکردەوە پارتێکی نوێ دروستبکات پێم باشبوو سووریا بەجێبهێڵم بەرەو ئەوروپا چونکە دووچاری دەستگیرکردن وڕاوەدوونان وئازاردان بووینەوە بەهۆی ئەوەی هاوهەڵوێست بووم لەگەڵ مام ئوسمان، ولەکاتی ڕۆیشتنم بۆ ئەوروپا ژمارەیەك ناوی پێدام کە متمانەی پێیان بوو وەکو حمرش ڕەشوو کە خەڵکی باکووری کوردستان بوو و لە ئەڵمانیابوو، ومەحمەد بەکر کە خەڵکی ڕۆژئاوای کوردستان بوو ولە چیکۆسلۆڤاکیا بوو ومامۆستا جەمال نەبەز کە خەڵکی باشووری کوردستان بوو جگە لە ژمارەیەکی دیکە لە کەسایەتی کوردی کە لە ئەوروپا بوون ،ولە کۆتایی 1969 گەیشتمە ئەوروپا وبەشێوەیەکی بەردەوام پەیوەندیم هەبوو لەگەڵ حمرش ڕەشۆ وڕۆژانە دیدارممان هەبوو لەگەڵ کوردی هەموو پارچەکانی کوردستان کە لە شاری بەرلین دەژیان وسەردانیان دەکرد، وهەموو قسەکانیان هاوشێوە بوون تا ئەو کاتەی مامۆستا جەمال نەبەز سەردانی کردین، وپێش ئەوەی بگاتە لای حمرش ئاگاداری کردمەوە کە جەمال کوردێکی زۆر نەتەوە پەرەستە ،ئەمەش وای کرد کە زۆرم خۆش بوێت پێش ئەوەی بیبینم ولەناخمدا پێم وابوو کە شتێکی لێ دەبیستم خواستەکانم تێر دەکات و ببێتە مایەی دروستبوونی ڕێچکەیەکی نوێ کە ڕزگارکەر دەبێت بۆ گەلەکەمان لەو گێژلۆکەیەی کە دەمێکە تەیایدا دەژین ، وپاش گەیشتنی مامۆستا جەمال نەبەز وسڵاو کردن وتوێژممان کرد ولە قسەکانیدا بۆم دەرکەوت کە پێ وایە چارەسەر کردنی دۆزی گەلی کورد لە ڕێگای سەربەخۆیی کوردستان دەبێت وپێ وابوو دامەزراندنی دەوڵەتی کوردی تاکە ئامرازە بەمەبەستی بەدەستهینانی

ئاسایش وبەرقراری ودادپەروەری بۆ گەلی کورد، وئەو قسانەی ناوبراو ئەوە بوون کە من بۆی دەگەڕام ، وپاشان دیدارەکانمان دووبارە بوونەوە وگوێم لە بوچونەکانی دەگرت وچێژەم لێ وەردەگرت وخوازیار بووم ئەو ئامانجانە خەباتی بۆ بکەم .

ولەیەکێك لە دیدارەکانمان دکتۆر جەمال باسی ڕێکخستنی کاژیکی KAJYK کرد وئامانجەکانی چەسپاندنی بزوتنەوەی نەتەوەی کوردی (کوردایەتی) لە چوارچیوەی فۆرمێکی ئایدلۆژی وفەلەسفی .. داوام لێکرد شتێکی نوسراوم پێ بدات لەسەر ئامانجەکانی کاژیك وئەویش پەرتووکێکی پێ دام بە ناوی (کاژیکنامە) کە لەماوەی یەك شەودا خوێندمەوە ،سەرلەبەیانی ڕۆژی دواتر بە خێرایی چووم بۆلای دکتۆر جەمال وپێم ڕاگەیاند کە ئامادەم بەشێوەیەکی تەواو وتا دواساتی ژیانم قوربانی بدەم بەهەموو شتێکی لە پێناو ئەم بیروباوەرە مەزنە کە تەنها ئامانجی بونیادنانی دەوڵەتی کوردی نییە بەڵکو بەهێزکردنی گەلەکەمان لە ڕووی بیرەوە کە دەبێتە مایەی پاراستنی دەوڵەتی کوردی لە ڕووخان لە داهاتوودا، وپاشان پەیڕەو وپرۆگرامی ناوخۆیی کاژیکم بەوردی خوێندەوە وداواکاری بە ئەندامبوونم لە کاژیك پێشکەش کرد،پاشان دکتۆر جەمال ناساندمی بە ژمارەیەك لە هاوڕێی لە کاژیك وەکو پارێزەر کامل ژیر کە بەسەردانێك هاتبوو لە کوردستانەوە وئەندازیار بروسکە ئیبراهیم وکەسانی دیکە .

وئامادە دەبووم لە وانەکانی پرۆفیسۆر جەمال نەبەز کە لە زانکۆی بەرلینی ئازاد پێشکەش دەکرد سەبارەت بە زمانی کوردی، لەوکاتەوە ژمارەیەکی هونراوەی هەژار موکریانیم لەبەرکرد کە پرۆفیسۆر جەمال نەبەز لەسەر تەختەکە دەینوسی وبۆ خوێندکارەکانی وبە تامەزرۆییەوە شیدەکردەوە بەتایبەتی کاتێك دەگەیشتە ئەو کۆپلیانەی کە دەیگوت تەیدا بە کوردی دەژیم وبۆ کوردایەتی دەمرم ولە ناوگۆڕدا وڵامی پرسیارەکانم بە کوردی وڵام دەدەمەوە ولە ژیانی پاش مردنیشدا خەبات دەکەم بۆ کوردایەتی.
ودکتۆر جەمال نەبەز ژمارەیەك زمانی زۆر بەباشی دەزانی وەکو ئەڵمانی وئینگلیزی وفارسی وسینسکریتی وچەندین زمانی دیکەش، وسەبارەت بە زمانی کوردی زۆر بەباشی هەموو شێوەزارەکانی دەزانی .
وەکو ئەوەی زانیم کە یەکەم بڕوانامەی کە بەدەستیهێنابوو لە بواری فیزیا بوو لە زانکۆی بەغدا لە پەنجاکانی سەدەی ڕابردوو، لەوکاتەدا ژمارەیەك پەرتووکی زانستی نوسیبوو بەزمانی کوردی ،ویەکەم کورد بوو کە زمانی کوردی بەکارهێنا بۆ وانەوتنەوەی

فيزيا ،ووشەی بازنی بەکارھێنا کە ژن لەدەستی دەکات وکردی بە وشەیەکی فیزیایی کە بازنەیە، بۆیە ھەر لەسەرەتاوە داھێنەر ونوێگەر بوو لە زممانی کوردیدا .
ودکتۆر جەمال زۆر باسی پەیوەندیەکانی دەکرد لەگەڵ کوردەکان لە بەغدا وباسی ئەوەی دەکرد کە لەدوای کاتی زانکۆ ئێواران لە بەرگدرووی بەشیر موشیر کۆدەبوونەوە ودووکانەکە بوو بە یانەی کوردی وناوی نرابوو (قیبلەتی ھیواکانی کورد)، وناوبراو خۆشەویسترین کەس بوو لە لای بەشیر موشیر چونکە ھەموو جارێك بەشیر موشیر کاتێکی وتوێژی سیاسی ونەتەوەیی بەھێز دروست دەبوو ھەموو جاريك ئيبراھيم ئەحمەد وجەلال تاڵەبانی دەرئەکرد لە دووکانەکەی ودەيگوت تەنھا جەمال دەمێنێتەوە چونکە بەفەرمی جوداخوازە.

لە ساڵی 1962 جەمال نەبەر بەرەو ئەوروپا ڕوویشت ویەکەم وڵات تەیایدا نیشتەجێ بوو سویسرا بوو، ولەیەکەم ڕۆژەوە میوان بوو لای میر کامەران بەدراخان کە تامەزرو ی پرسیارکردن بوو لە دکتۆر جەمال نەبەز سەبارەت بە ھەواڵەکان وئایا ڕاستە کورد شۆرشیان کردووە لەبەرامبەردا دکتۆر جەمال باسی ئازایەتی پێشمەرگەی کردووە لە شەڕکردن دژی سووپای عێراق و کاتێك ھەردووکیان دەچن بۆ خەوتن میر کامەران خەوی لێناکەوێت بەھۆی ھەواڵە خۆشەکانی کە لە زاری دکتۆر جەماڵەوە بیستبووی، ولە نیوە شەودا میر کامەران دکتۆر جەمال خەبەر دەکاتەوە وپرسیاری لێدەکات ئایا پیشمەرگە تفەنگیان پێیە؟؟ لە وڵامدا دکتۆر جەمال وڵامی دەداتەوە بەڵی تفەنگیان ھەیە من لە بەیانی وھەتا شەو باسی شەرەکانت بۆ دەکەم لە نێوان پێشمەرگە وسوپای عێراق ئایا دەکری بە دار وبەرد شە□یان کردبێ؟؟؟
بەم قسانەی دکتۆر جەمال ئاماژەی بۆ ئاستی لەدەستدانی متمانەی دەکرد کە لە لایەن گەلی کوردەوە دروستبووبوو لەسەرھەڵدانی شۆرش چونکە لە پاش ڕووخانی کۆماری مەھاباد لە ساڵی 1946 وھەتا شۆڕشی ساڵی 1961 ھیچ شۆرشێك ڕووینەدا جگە لە ڕاپەرینێکی لۆکاڵی کە ھۆزێکی شاری جوانڕۆ لە ڕۆژھەڵاتی کوردستان ئەنجامیاندابوو، ئەمەش وای کردبوو کە ئەو میرە کوردە بێھیوا بێت چجای کومەڵانی خەڵکی کورد.

لە ساڵی 1970 سەرەڕای ئەوەی سێ سیکولەرشیپی خۆێندنم بەدەستھێنا بەڵام لە ھەممان کاتدا ھەڵگری باوەڕی کاژيك بووم کە وەکو سوفييەك بووم کە ئەوەی بۆێ دەگەرا دۆزیۆەتەوە .. بۆیە بڕیارم دا ئەو سکولەرشیپانە لە ئەوروپا وەرنەگرم وبیدەم بە خۆێندکاری کورد وبگەڕێمەوە بۆ کوردستان بەمەبەستی بڵاوکردنەوەی بیروباوەری کاژيك

لە ڕۆژئاوا وباکووری کوردستان ..وزۆربەی هاوڕێ کۆنەکانم سەریان سورمابوو وگلییان لە هەڵسوکەوتەکانم دەکرد لە ڕەتکردنەوەی سکولەرشیپەکان وبۆ دەنگبوونم لەو شتانەی کە بیری لێدەکەمەوە، لەلایەکی تروە بەهۆی ئەوەی کاژیك ڕێکخراوێکی نهێنی بوو ونابێت ئەندامەکانی ئەندامێتی خۆیان ئاشکرا بکەن بەهیچ شێوەیەك بۆیە هەڵسوکەوتەکانم شیندەکردەووە.

وماڵئاواییم لە مامۆستاکەم جەمال نەبەز کرد وبەرەو کوردستان هاتم .. لە پێناوی ئەوەی ئازاد بم لە جوڵەکردن بێ هیچ سانسۆر وبە ئازادانە شاری بەیروتم هەڵبژارد چونکە تاکە شوێن بوو کە سەرچاوەیەك بوو بۆ دیموکراسی وئاستی ئازادیەکانی لە هیچ شارێکی ئەوروپی کەمتر نەبوو ونزیك بوو لە کوردستانەوە ،وشاری بەیروت بوو بە سەنتەرێك بۆ بڵاوکردنەوە وچاپ کردنی بڵاوکراوەکانی کاژیك وسەنتەرێکی گرنگ بوو بۆ پەیوەندی کردن بە جیهانەوە لە ڕێگای ئاژنسەکانی هەواڵ وباڵیۆزخانەکان ودامەزاروە نێودەوڵەتییەکانی دیکە کە بوونی هەبوو لە بەیروت وبێ هیچ چاودێریەك لەو وڵاتانەی کە کوردستان داگیر دەکەن .. وبەشێوەیەکی بەردەوام پەیوەندیم هەبوو بە مامۆستاکەم جەمال نەبەز وهیچ هەنگاوێکم نەدەنا بەبێ گەڕانەوە وبۆ وەرگرتنی مۆڵەتی لێ وسەرجەم ئەرکەکان بەپێ ڕێنموونی ئەو ئەنجامدەدرا ، لە خۆرئاوای کوردستان وبەفەرمانی دکتۆر جەمال ڕێکخستنەکانی کاژیك دروستبوون وژمارەیەك ڕێکخراوی کۆمەڵایەتی وەکو لاوان ژنان وخوێندکاران وچەندین ڕێکخراوی دیکە سەر بە کاژیك دروستبوون وڕێکخراوی خوێندکارانی لەهەموویان چالاکتربوون وبەناوی یەکێتی خوێندکارانی نەتەوەی کورد کاریان دەکرد وگۆڤارێکیان دەردەکرد بەناوی هۆشیاری وبەشێوەکی بەرفراوان بەدەستی بڵاودەکرایەوە لە خۆرئاوای کوردستان، ولە بەیروتەوە بە پۆستەی فەرمی دەنێردرا بۆ هەموو جیهان ،وسەردانی خوالێخۆشبوو ژنەڕاڵ مستەفا بارزانیم کرد وبەشداریم کرد لە کۆنگری خوێندکاران لە سلێمانی وخوێندنگایەکی کوردیم دامەزراند لە شاری بەیروت جگە لە ژمارەیەکی تر لە چالاکی کە ئەنجامدەدران بە ڕێنمونی دکتۆر جەمال بەمەرجێك بەناوی ڕێکخراوی خوێندکارانەوە ئەنجامبدرێت نەك بەناوی کاژیکەوە تا بەنهێنی بمێنێتەوە .

ولە شاری دیمشق وحەلەب دەیان خوێندکاری بوونیان هەبوو کە لە باکووری کوردستانەوە هاتبوون بۆ خوێندنی شەریعەتی ئیسلامی، وهەموو ساڵێك زیاتر لە دە خوێندکار خوێندنیان تەواو دەکرد وهەموو ساڵێك زیاتر لە دە خوێندکار دەستیان بە خوێندن دەکرد لە دیمشق وحەلەب وکارم دەکرد لە ڕێکخستنی زۆربەی ئەو خوێندکارانە لەکاژیکدا وەکو

هەنگاوێکی یەکەم لە بڵاوکردنەوەی ڕێکخستنەکانمان لە باکووری کوردستان.

ولە ساڵی 1975 ژمارەیەکی کادری کاژیك پارتێکی نوێ وئاشکرایان دروستکرد بەناوی پاسۆك لە باشوری کوردستان ، ولە ساڵی 1982 لە سووریاوە بەرەو ئەوروپا ڕۆیشتم لەویەوە گەڕامەوە بۆ کوردستان لەڕێگای ئێرانەوە ولەساڵانی نیوان 1982-1984 وەکو سەرکردەیەکی پاسۆك وفەرماندەیەکی مەیدانی هێزەکانی پێشمەرگە بەشداریم کرد لەشەڕ لە جیاکانی کوردستان وەکو شەری پشتئاشان لە 1983-5-1 .
هەمیشه خاوەن بیروباوەڕە نەتەوییەکان هەمیشە دووچاری ناڕەحەتی دەبوونەوە وڕووبەڕووی هەوڵێکی شکستخواردوو بووم بۆ تیرۆرکردنم لەشاری کەرەجی ئێران وشەهید ئیدریس بارزانی ڕێگر بوو لەوەی دەستگیر بکرێم لە لایەن هەواڵگری ئێرانەوە وگەیشتنم بۆ ئەوروپا، ولە کۆتایی 1984 گەیشتم بۆ بەریتانیا ودەستم کرد بە خەباتێکی نوێ لەگەڵ دکتۆر جەمال نەبەز وناوبراو هاندەرێکی نایاب بوو بۆ هەر جوڵانەوەیەك کە تروسکایی هیوای تەیایدا بێت بەمەبەستی گۆڕینی ڕێڕەوی خەباتی گەلی کورد لە پێناو ئازادی وسەربەخۆیی وەکو ئەو کارانە :
1- لە سالی 1985 دکتۆر جەمال نەبەز یەکێك بوو لە دامەزرێنەرانی وسازکردنی کۆنگرەی نیشتمانی کوردستانی بەمەبەستی یەکڕیزی پارتە وڕەوتە کوردییەکان لەگەڵ هەریەك لەگەڵ ژەنەڕاڵ عەزیز عەقراوی ودکتۆر مەحمەد ساڵح کابووری ودکتۆر سەڵاح جەموور ودکتۆر موزەفەر باتڵمە وئەندازیار بروسکە ئیبراهیم وشیخ لەتیف مەریوانی ودەرویش حەسۆ شیخی ئیزیدییان وژمارەیەکی دیکە لە کەسایەتی نیشتمانی لەهەر چوار پارچەی کوردستان وهەر یەکێکیان ئەرکێکی هەبوو، وهەڵبژێردرام وەکو سەرۆکی کۆنگرەکە ودکتۆر جەمال نەبەز وەکو ڕاوێژکاری یەکەمی کۆنگرەکە هەڵبژێردرا
2- لە سالی 1988 دکتۆر جەمال نەبەز هانیدام بانگیشتنامەی نەتەوە یەکگرتووەکان قبووڵ بکەم بەمەبەستی لێکۆڵینەوە کردن لە دیار نەمانی هەشت هەزار کوردی بارزانی کە لە لایەن حکومەتی عێراقەوە ڕفێنرابوون لە ساڵی1983
3- دکتۆر جەمال نەبەز ئەکادیمیای کوردی بۆ زانست وهونەر دامەزراند وئامادەی کۆنفرانسی دامەزراندنی بووم کە لە شاری ڤیەننا لە سالی 1991 سازکرا ،وژمارەیەکی گەورە لە زانا وئەدیب وبیرمەند وهونەرمەندی کورد لە خۆگرتبوو، وئەو ئەکادیمیایە چەندین بڵاوکراوەی بڵاوکردەوە ولە لایەنی چاپخانەی فەرهاد ئازاد لە سووید چاپ دەکران .

4- لە ساڵی 1995 دکتۆر جەمال نەبەز داوای لێکردم ڕەزامەند بم لە داواکاری پەرلەمانی کوردستانی لە تارواگە کە لە بەلجیکا بوو کە ئەندام بم لەو پەرلەمانە .

5- دکتۆر جەمل نەبەز داوای لێکردم کە بانگیشتنامەی عەقید موعمەر قەزافی قبووڵ بکەم وسەردانی بکەم لە لیبیا.

6- لە ساڵی 2000 داوای لێکردم بانگێشتی سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان نیچیرڤان بارزانی قبوڵ بکەم وسەردانی کوردستان بکەم لە ساڵی 2000

7- دکتۆر جەمال نەبەز دەیان سمیناری ساز کرد لە سەرجەم وڵاتە ئەوروپیەکان وبەشداریم کرد لە زۆرینەیان ،وسمینارەکانی کە لە لەندن سازکرابوون هەموویانم ڕێکخستوون وتۆمارم کردوون بە ڕەنگ ودەنگ بەمەبەستی ئەوەی بیانخەمە ڕیزی پەرتووك ووتارە نایەب وزۆرەکانی کە وەکو سامانێکی نەتەوەیی هەمیشە زیندوو دەمێنێتەوە ،وژمارەیەکی لەپەرتووکەکانی لە لەندن چاپم کردوون لە نێوانیان پەرتووکی بیری نەتەوەیی کورد وپرسی نەتەوەی کورد بە زمانی کوردی وپەرتووکی کورد ومێژوویان وکەلتووریان بە زمانی ئینگلیزی.

8- دکتۆر جەمال نەبەز ئامادە بوو لەسەرجەم کۆنفرانسە گشتیەکانی کۆنگرەی نیشتمانی کوردستان ودواینییان کە لەساڵی 2009 سازکرا ،ولە هەموو کۆنفرانسێك وتارێکی نایابی پێشکەش دەکرد ،وپاش هەموو کۆنفرانسێك سمینارێکی پێشکەش بە ئامادەبووان دەکرد کە چەند کاتژمێرێکی دەخایاند وتایبەت بوو بە بارودۆخی کوردستان.

9- دکتۆر جەمال نەبەز خواستێکی زۆری هەبوو سەردانی کوردستان تەنانەت ئەگەر بۆ یەك ڕۆژیش بێت وهەموو جارێك کاتێك سەردانی کوردستانم دەکرد داوای لێدەکردم باسی هەڵوێستی پۆزەتیڤی سەرکردەکانی سەبارەت بەو وبە بیری نەتەوەی بۆ بکەم ، وهەوڵم لە ڕێگای هاوڕێیەکانمان لە هەولێر وەکو شێخ ئەحمەد ولە سلێمانی لە ڕێگای پارێزەر کامل ژیر چەند جاریك هەوڵیان داوە لەساڵی 1992 وە کۆنگرەی نیشتمانی کوردستانی نوسینگەیەکی فەرمی ومۆڵەتی هەبێت لە کوردستاندا بەڵام هەوڵەکان بێ سوود بوون ، ولەدیدارەکانم لەگەڵ سەرکردایەتی کورد لە میانی دواین سەردانەکانم بۆ کوردستان لە ساڵی 2012 زۆر بە گەرمی پێشوازیم لێکرا بەڵام پۆزەتیڤ نەبوون لە ڕووی کرداروە، وداوای مۆڵەتی فەرمیم کرد بۆ کۆنگرە لەمیانی دیدارەکانم لەگەڵ لوتکەی دەسەڵات وبەرزترین ئاستەکانی لە کوردستان بەڵام تەنها بە زارەکی ڕازی بوون وهەتا ئێستا کۆنگرە مۆڵەتی وەرنەگرتووە ،ودکتۆر جەمالم لەوە ئاگادار کردووە کە هیچ

هەڵوێستێكی پۆزەتیڤیان نییە سەبارەت بە ئێمە وبە بیری نەتەوەیی، ئەمەش وای لە دکتۆر جەمال کرد کە دوودڵ بێت لە سەردانیکردنی کوردستان بەتایبەتی پاش ئەوەی هەندێك هەواڵی پێگەیشت کە هەندێك بەرپرسی باشووری کوردستان هەواڵی ناڕاست سەبارەت بەو بڵاو دەکەنەوە، لەکاتیکدا ناوبراو هەزاران کیلۆمەتر لەوانەوە دوور بوو بەڵام پێشوازی فەرمی تەرمەکەی دکتۆر جەمال نەبەز بەڵگەیەکی یەکلاکەرەوە بوو کە ئەوان لە دکتۆر جەمال ولە بیری نەتەوەییەکەی دەترسان .

10- لە ساڵی 1995 کاتێك کۆمەڵەی خۆرئاوای کوردستانم ڕاگەیاند دکتۆر جەمال نەبەز بەشداری کرد لە چالاکیەکانی دامەزراندن وکاتێك کۆمەڵەکە هیچ نوسینگەیەکی نەبوو ماڵی شەهید فەرهاد زین عەلووشی کردبوو بە نوسینگە، ودکتۆر جەمال نەبەز وێنەی یادگاری گرت لەگەڵ ئەندامانی کۆمەڵەکە لەبەردەم نوسینگەی کاتی کۆمەڵەکە.

دکتۆر جەمال نەبەز کۆچی دوایی کرد لەکاتی ڕۆیشتنی بۆ کارکردن، کاتیك تووشی ڕووداوێکی هاتوچۆ بوو وئۆتومبیلەکەی لەناکاودا وبەبەهێزی ڕاوەستا لە ئاکامدا ناوبراو کەوت وپەراسووکانی شکان لەسنگیدا، ئەمەش بووە هۆی دروستبوونی هەو کە بووە هۆی کۆچی دوایی ،وناوبراو پێش ئەو رووداوە ڕەشە خاوەن تەندروستیەکی باش بوو ،دکتۆر جەمال تووشی ئەو ڕووداو بوو کاتێك لە ڕێگای بوو بۆ کارکردن ودابین کردنی بژێوی ژیانی سەرەڕای ئەوەی تەمەنی 85 ساڵ بوو ،بەڵی دکتۆر جەمال نەبەز خاوەن تەندروستیەکی باش بوو وجەستەیەکی بەهێز بوو وەکو کەسێکی وابوو کە لە منداڵیەوە وەرزشی دەکرد وهەمیشە چالاك و خاوەن هزرێکی زیندوو بوو وخێرا بوو لە جوڵەکردن وەکو گەنجێکی 20 ساڵان ،وئەگەر ئەو ڕووداوە ڕەشە نەبوایە ئەوا تەندروستی یارمەتیدەر بوو سەد ساڵی تریش بژی، ئایا ئەرکی حکومەتی هەرێمی کوردستان نەبوو موچەیەکی خانەنشینی بۆ خەرج بکات تا بژێوی ژیانی دابین بکات وناچار نەبێت کار بکات لەو تەمەنەدا ،ودەبوایە هەموو تواناکانیدا تەرخان بکات بۆ نوسینەوە کە تەرخانکرابوون بۆ ئایندەی گەلی کورد سەرەڕای ئەوەی من دڵنیام کە هەر موچەیەکی خانەنشینی ڕەتدەکردەوە چونکە دکتۆر جەمال کەسێکی ناوازە بوو وهەرگیز ڕازی نەدەبوو کەس بژێوی دابین بکات ، وپاش کۆچی دوایی دکتۆر جەمال نەبەز لە 2018-12-8 نامەم نارد بۆ ژمارەیەك بەرپرس لە حکومەتی هەرێمی کوردستان وسوپاسم کردن لە پێشوازیکردنی بە فەرمی لە تەرمی دکتۆر جەمال نەبەز لە 22-12-2018 وئەو وتارانە کە لەفرۆکەخانەی هەولێر وتران سەبارەت بە خەباتی ونوسینەکانی، ئاماژەشم پێکرد لەنامەکانم کە ئەوەی دکتۆر جەمال

بەجێهیشتووە سامانێکی نەتەوەییە لەڕووی زمانەوانیەوە کە خاوەن زمانێکی پاراو ولەڕووی بۆچونە ناوازەکانی لە بیری نەتەوەیی کورد ،ونوسینەکانی شایانی ئەوەن گەشتاندنی بۆ بکرێت وبەشێك بێت لە پرۆگرامەکانی خوێندن بێت لە خوێندنگا وزانکۆکان چونکە پەروەردەکردنی مرۆڤ گرنگترە لە دروستکردنی دیوار وهێتیلەکان.

من ودکتۆر جەمال وتوێژی زۆر دووردوورێژممان سەبارەت بە پرسە تایبەتەکانی بە گەلی کورد وکوردستان وبزوتنەوەی ئازادی خوازی کورد کە دکتۆر جەمال خوازیار بوو جێبەجێ بکات، ولە خودا داوا دەکەم پاش کۆچی دوایی جێبەجێ بن تا ڕووحی ئاسوودە بێت .
من لە ئێستادا زیاتر لە 400 نامەم لایە کە دکتۆر جەمال بەدەستی خۆی نوسیوێتی کە سامانێکی نەتەوەییە وبەهایەکی زۆر هەیە ،وئەوەی من نوسیوەمە تەنها چەند دێڕێکە وهەر پەراگرافێکی لەم نوسینەم دەتوانرێت بکریت بە پەرتووکێك.
وچۆن مام ئۆسمان مامۆستام بوو لە ساڵی 1961وە دکتۆر جەمال نەبەزیش مامۆستام بوو لە ساڵی 1969وە وهەردووکیان وەکو شاخ بەهێز بوون بە بیری نەوتەوەییان سەرەرای ئەوەی نەیانتوانی ئەوە جێبەجێ بکەن کە باوەڕییان پێ بوو لە ئازادی بۆ کورد وسەربەخۆیی بۆ کوردستان، بەڵام ئەوەی گرنگە ئەو وڵاتانەی کە کوردستانیان داگیر کرد نەیاتوانی هەڵیانخەڵەتێنێت وهەرگیز بیریان لە پاشگەز بوون وسازش کردن نەبوو لە دژی گەلی کورد لەکاتێکدا کەسانێك هەن کە نەك سازش دەکەن بەڵکو خۆیان وگەلەکەیان دەفرۆشن لە پێناو دەسەڵات وپارە ،وبەهۆی بەهێزییان ڕووبەڕووی ناوزڕاندن بوونەوە لەو دەوڵەتانەی کە کوردستانیان داگیرکردووە بەمەبەستی کەمکردنەوەی بەهاکانیان ،وسەرەڕای ئەوەی دووچاری بوون هەمیشە بە پاکی مانەوە وبەکورتی وەکو ئاڵتونی عیاری 24 وابوون کە لە ئێستادا بوونی نەماوە .
ولە کۆتاییدا باسی ئەوە دەکەم کە پرسیاری ئەوەم لە هەردووکیان کرد کە ڕا وبۆچوونیان چیە لەسەر یەکتری ، مام ئۆسمان وتی دکتۆر جەمال نەبەز کەسێکی نەتەوەییە وکوردێکی پلە یەکە بەڵام تۆزیك ڕەقە، ودکتۆر جەمال نەبەزیش وتی مام ئۆسمان نەتەوەییە وکوردیەکی پلە یەکە بەڵام تۆزیکی ڕەقە ،بەم شێوەیە ڕاوبۆچوونیان یەك بوو لەسەر یەکتری وەکو ئەوەی دوو ڕووی یەك دراو بن وهەردووکیان ڕەق بوون بێ سنووری لە داواکردنی مافەکانی گەلی کورد سەرەڕای توندبوونیان بەرامبەر بە دوژمنانی گەلی کورد بەڵام مامەڵەکردن لەگەڵیان زۆر خۆش بوو وشێوازی قسەکردنیان لەگەڵ هاوڕێکانیان بەچێژ بوو وهەمیشە زەردەخەنە لەسەر لێویان بوو ئەمەش وای کرد هەر

کەسێکی ئەوانی ناسیبێت خۆشیویستوون.
وهیچم لەدەست نایەت تەنها سەرم بنوێنم لەبەردەمیان وەکو دوو کەسی مەزن کە هەرگیز ناتوانم لەیادیان بکەم بەدرێژایی ژیانم ،هەزار سڵاو لە گیانی پاکیان وجێگایان بەهشت بێت وخودا ئارامی ببەخشیت بە خانەوادەکانیان وهاوڕێیەکانیان بەهۆی لەدەستانیان کە هەرگیز قەربوو ناکرێتەوە ..

د. جەواد مەلا
سەرۆکی کۆنگرەی نیشتمانی کوردستان
لەندەن 2019-1-8

بەریەككەوتنی قەزەونەکان لەمەڕ پرس ئازادی .... چالاك ئاغجەلەری

داری ئازادی بە خوێن ئاونەدرێ .... سەربەخۆیی بێفیداکاری ئەبەد سەرناگرێ
پیاو ئەبێ بۆ مردنی خۆی لەمردن سێ نەکا...هەر بەوخەی بەس نییە تاکو نەسێندرێ نادرێ.
ڕەوانت شاد فایەق بێکەسی شاری هەڵمەت و قوربانی، ئەوە هەر دوێنێ بوو وەک مێژوو قەڵەمەکانی ئەم شارە بە ئازادی ووشەی بەرخودانیان دەکردە نێو پەیڤەکانیانەوە بۆ ئەوەی گەلەک بۆ ئاگا بهێنێنەوە لە بەرهەڵستکاری بەرامبەر ڕەقیبەکان، ڕەقیبێک بە ئازار و کوشتن و زیندانی کردن تۆڵەی زۆردا خواستی ئازادی لە ناخی خەڵکدا خامۆش و دەستەمۆ بکات، ئەنجام و ئاکامی ئەو مێژووە خوێناوییە خاڵی کۆتایی بە مردنی ڕەقیبە دەست بە خوێنەکانی ئەو ڕابردووە دانا و خواستی ئازادی تاک و کۆمەڵگە بە گەشی مایەوە و خامۆش نەبوو ، بەردەوامیش دەبێت لە هەنگاوەکانی بۆ هەرچی گەیشتن بە دوا وێستگەی خۆی لە هەڵمژینی ئازادییەکی بێ قەید و شەرتتدا.

ئەم خەڵکە بە درێژایی چەندین دەیە ڕاهاتووە لە بەرگریی کردن بەرامبەر هەر سانسۆرێکی سیاسی دەسەڵات کە بزانێت سنور بۆ ئازادیی

سیاسی و مەدەنیەکانی دادەنێت. کێشەی گەورەی شۆڕشی چەکداری کوشتنی دەسەڵاتێکی چەکدار و هێنانی هەمان چەک بەدەستی بەڵام لە فۆرمێکی جیاوازدا بە نەتیجە لە در□ژ□ودادا دەچێتەوە سەر هەمان فۆرمی پێشوتری ئاراستەکراو کە شۆڕشی چەکداری بەڕووداکرا. هەڵەی جەوهەری لەم یاریە ئاگرینەدا بە جیا لە ئازارە جەستەیی و ڕووحیەکەی نە بوونی دیدگا گەلێکی ڕۆشنە کە شەقامی تێدا ئاراستە بکرێت، دووبارە بوونەوەی ئەم گۆڕانکاریە لە یەکچونانە ئەو ڕاستیەمان بۆ دەردەخات ئێمە خاوەنی روئیایەکی ڕۆشنن نین بۆ گەیشتن بە خواستەکانمان لە پەیوەند بە ئازادی تاک و کۆمەڵگە.

بەشەرەکان لە کۆمەڵگەی ئێمەدا بە درێژایی ژیانی سیاسیی و بگرە کۆمەڵایەتیان ئازادییەکانیان سنور بۆ کێشراو بووە ، سنورێک بەخواستی دەسەڵاتی سەردەست و کلتوری بۆ ماوەی پڕ لە نابەراری بەڕووی جێندەردا ، وەک چۆن مێینە پشکی شێری پێبڕاوە لە پرسی ئەخلاقدا هەر ئاماژە پێدان و ڕەخنەیەک بەرووی ئەم فۆرمە سەقتەدا سنوربەزاندنی ئازادیی کۆمەڵگەیە و دەبیتە حاشیەو مۆری نابووتی بەدەستی نابووتخوازان بەڕوودتدا دەکرێت، ئەم تەوق و سنوربەندیانە پێویستی بە خەڵکێکی هوشیارە ڕێنسانسێک بخوڵقێنێت کۆی پرسەکانی ژیان بە شێوەیەکی سەردەمیانە ببێت بە بەرکەوتەی هەڵسوکەتی تاکەکانی کۆمەڵگە. لێرەوە ڕەهەندە سیاسیەکان وەکو چۆن لە جیهانی دۆگما و کورت بینیدا پەیوەندییەکی ئۆرگانی لەگەڵ ڕووحی کۆمەڵگەدا هەیە، هەر هەڵسوکەوتێکی تەندروست بۆ کایەی سیاسی دەبێت بە فۆرمی موعجیزەی دوور لە مەنگق، کەواتا ئەوەی ڕوودەدات دووبارەیە و گریمانەیەکی چاوەڕوان کراوە و ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستیش لە ناوەڕاستی ئەم دیدگایەدایە و کۆت و بەندەکان لەوە دژوار و ئالۆزترن کە من بتوانم بە چەند دێڕێک گوزارشتی پێبکەم.

هەر بۆیە ئەوەی ل□ س□ل□مانی ، هەولێر یان هەر جێگەیەکی ئەم ناوچەیە ڕوودەدات بە شێکن لەو پاشخانە فیکر و سیاسیەی خەڵکەکانی بەڕوویدا بوونەتەوە، کێشەی سەرەکی ئەم ڕێگری و ڕاپێچانە هەردوو بەرەیە . لەم ناوچە گۆشەگیرەدا دەست بردن بۆ سیاسەت و گرتنە دەسەڵات مەقاشێکی گەرمە دەبێت بەزاناییەوە دەستی بۆ بەریت، چونکە هەموو سوچێک ئەکرێت جێ دەستی سوتاوتی پێوە دەرکەوێت، ئەم چزەیەش ئازار بەخشە بەڵام نەسوتانی نانەکە پێش هەر ئازارێکە. بۆ ئەوەی تێبگەین دەبێت دەست بۆ باشترین ڕەهەندی سیاسی بەرین بۆ هەرچی کەمترین بەریەککەوتنی سیاسی ناتەندروست بەرۆکت بگرێت، ئەگەر ناسیونالیستی دەبێت پێگە بنچینەیەکانی ئەم پرسە بە هەند

وەربگریت داڵدەی هاوخوێن و هاوزمانەکانت بەشێک دەبێت لە ئاکاری سیاسیت هەر ڕێگرییەک بە ڕوویاندا بەتا□ت□د□کاتەوە لەو ڕەهەندەی خەباتی بۆ دەکەیت، بۆ ڕەهەندە دینی و ئیشتراکیو دیموکراتیەکان و ئەوانی دیش ڕاستە.

ئەنجامی ئەم ئارگومێنتە کورتە تەنها دەبێت پرسی لێک تێگەشتن بکرێتە بنەما بۆ هەرچی کەمترین بەریەکەوتن ، نە دەسەڵات ببێتە سوارەی بەر لەشکر و دەرودراوسێ هەرچیەک بفەرموون ئێوەش بەجێیبهێنن نەوەک بەرامبەریش خوێندەوەیکی قوڵ بۆ بارودۆخەکە نەکات و دووربکات لە پرۆکسی و گوزارشت بە پرسی ژینگەی سیاسی خۆی بکات.

ئەم بەریەک کەوتنانە بەشێکی دانەبڕاون لە دونیای سیاسی ئێمە ، هەر گرتن و ڕاپێچکردنێک لە دەرەوەی یاسا و ڕێکارەکانی بەر ڕەخنە دەکەوێت و پێشێلی ئازادییەکانە، کارێک مەکەن فایەق بێکەس زیندو بکەنەوە و فۆرمی ڕەقیبی خۆماڵیتان بەباڵاتاندا بپۆشێت، ئەو دارەی بەخوێن ئاوتاندا خەریکە بەدەستی خۆتان دەیبڕننەوە و مام جەلالیش لە ئارمگاکەی ڕادەچڵەکێنن!!

کەژاوەی ژوان …. سەردار جاف

لە شەختەبەندانی دڵم
چی لەو ئیشقە گڕە بکەم
سەما لە سەر نەکەرۆزکا
لە ئافاتخانەی دووریمان
چ لە ڕایەڵەی بێسیم کەم
نەتوانێ مەودا کورت بکا و
خانەی مۆزەخانەی قامەت
بە یەکەوە گرێ بدا
....
لە پەرزینی نیشتیمانێ
هەڵاتووم و
تاریکستان بینە قاقای لێ تەنیوم
ئەتۆیش دڵم

لە خەیاڵدانی ماڵێکا ، دەستەمۆ بووم
ڕێژنە فرمێسك
لە سێڵاوی خۆیم دەنێ
کەچی لە بەردەرگای پێتا، کڕنووش بەر و مشتێ گڵم
....
پەروانەکەم…
خۆت مەڵاسدە
لە نێو سپی بەفری وڵات
لە نێو کۆڵانە تاریکەکانی زستان
لە نێو میترۆ سەوزەکانی چراخانا
لە نێو پەرداخەشەرابی مەست نەبوونمان
خۆت مەڵاسدە …..
لە نێوانی ڕەنگی پرچە قەترانییەکانی درەختت
لە زەماوەند ، جەنگی ئەشقت
لە خەرابات ، نسرمی پڕ خۆشەویستت
لە نێو دەنگی جریوەی چۆلەکەیەکا
خەونەکانمان
دەنێو دەست و پەنجەتا نێ
چرۆ بکا بۆ هەبوونمان
....
دێم و لە قریوەی تۆیا
ئاهەنگی بوونم دەگێڕم
تاڵە ڕەشی زوڵفت بکە
بە قەنارەی گەردنی من
بە قەد و قامەتی جوانتا هەڵمواسە
لە داڵانی بەر سینەتا
جێ پەنجەی ڕچیوم کەوە
هێشتا بە لەشی تەزیو و کڕێوەی تۆ
ڕانەهاتوون
گەرم گەرم ڕایانموسە
....
پێکەنینم ….
بە قەد دیواری گاردیمۆین هەڵواسیوە
ئەشکم لە توێشووی سەفەری ئەمجارەی بەفر کردەوە
هەر لە ئەزەلەوە دەڵێی
لە تەك ئاوازی ئەوینی تۆ ڕایی بووم
لە سەر نەخشەی نیشتیمانی دڵی منا

پێکەنینت بوونە پایتەخت
لە دەرگا و پەنجەرەکانی کەمفۆرتەوە شۆڕبوونەوە
لە هەنگاوی وڕکگرتووم
دیارە شێتێکی خۆرسکیم ، وا بە باڵای تۆیا هەڵچووم
....
سەمای سەرما و شنەی باوەشتم بۆ راخە
بە جاجمی حەیرانەکانت دامپۆشە
باسەر خەوێ
لە تەك باوڵە ڕەوڕەوەکەوە بشکێنم
تۆ ئەمێستا
لە کەناری گریانی هەنسکی منا ، پشووتداوە
یان هێشتا بەدەم خەمەکوتکێی سەماوە
کۆتەڵ بۆ ژوانی دادێ دادەبەستی
منیش هەر ڕێبوارێ بم و هەرمێکانی بەر باخەڵت ، بتەکێنم
....
بە باڵای گۆڕی دایکما بمشکێنە
هەر کات کە شەو لە خەو هەستا
با بەسەرما ڕابوورێ
تا بەرەو خوار بۆ لای باوکم هەنگاو دەنێ
هەر عەوداڵی سۆراغم بێ کە لێی ون بووم
لە بەر پێیەکانی خۆتا
وەك چیمەنی باخچەی بەر ماڵان رامبخە
تا پێت بە چقڵی ساراکان زامار نەبێ
هەر دوێنێ بوو
بە میوانی بۆ بیابانی لماوی و ئەبەدیەت و نەمانم چووم
....
کوڵمەکانت بوونە هەورە گرینۆکەی
تێکئاڵاوی ڕەش و سپی
بوون بە ن□ۋ□لت بوون بە ڕۆمان ، بە چیرۆکی ئەفسانەیی
لە تەنیشت لێوەکانتەوە خەیاڵدانی ماچم دەفڕێ
لە قایەغی نغرۆ بوونم کپبوویتەوە
لە میحرابی برۆکانت ، لە گومەتی مەمکەکانت
شەوی تاریك حەشارمدە
با شیعرەکانم پێ نەگرن ، یاخی نەبن ، چڕنووك بە گەردنتا نەکەن
باسی خەونی گێلاسیت کرد ، تەواو نەبووی
هەر زۆر زوو بوو ، بۆ لای زارۆکان چوویتەوە
....

نمه نمی سپێدانێ
تارمایی ئاونگێ دێنێ
دەنگی هەنگاو دەکرتێنێ
کاوڵاشێ بە ناخا دەکا
چرپەی ماچێکیش جاڕ دەدا
دۆزەخی باڵا واڵا کا
دە فێرم کە ئەمجارەیان چۆن بێمەوە
چۆن باڵبگرم بەرەو مەزار هەڵفڕمەوە
کە هاتمەوە چۆن سەما فێری باڵات کەم
کەی زڕبوونی خەو خەفە کەم
ئەمە شیوەنی تەمەنمە
لە گەڵم بە ، با باهۆزمان لە دیدار بێ
نازانم نا ، ئیتر چۆن مەی بەرم دەدا
....
کەوتمە خەرەندی ژیان و
بە دووکەڵی قانگەکانی جگەرەتا
خەمی سووریم بۆ دەنێری
کە تۆ ئاگر لە جەستەی سڕکم بەر دەدەی
دەسوێمە نێو مەجمەرێك و دەبمە ژیلەمۆی ژیانێ
هاواری ژان نەبڕایەوە
بە ئاوەزی سپیم ئاشنا
خەم دەبێتەوە سەر چۆپی و ئاوازی کۆتەڵ دەگێڕێ
جگە لە من و بەفر و ئاگر ......
هیچ شك نابەی بۆ هێورێ
تەنها ساتێ گوێ قوڵاغ بە
سەدای نییە جگە لە شین و گریانێ

Limburg _ Deutschland
11 _ 01 _ 2019